

DRŽAVNO NATJECANJE IZ MATEMATIKE
Poreč, 12. - 14. travnja 2018.

7. razred - rješenja

OVDJE SU DANI NEKI NAČINI RJEŠAVANJA ZADATAKA. UKOLIKO UČENIK IMA DRUGAČIJI POSTUPAK RJEŠAVANJA, ČLAN POVJERENSTVA DUŽAN JE I TAJ POSTUPAK BODOVATI I OCIJENITI NA ODGOVARAJUĆI NAČIN.

1. Prvi način: Polazna jednačba ekvivalentna je redom s:

$$\begin{aligned}4mn - 10m + 6n &= 260 \\4mn - 10m + 6n - 15 &= 245 \\2m(2n - 5) + 3(2n - 5) &= 245 \\(2m + 3)(2n - 5) &= 245\end{aligned}$$

Rastav broja 245 na proste faktore je $245 = 5 \cdot 7^2$.

Djelitelji broja 245 su: 1, 5, 7, 35, 49 i 245.

S obzirom da je $2m + 3 \geq 5$, prvi je slučaj nemoguć.

Preostaju sljedeće mogućnosti:

- (i) $2m + 3 = 5$, $2n - 5 = 49$, odnosno $m = 1$ i $n = 27$;
- (ii) $2m + 3 = 7$, $2n - 5 = 35$, odnosno $m = 2$ i $n = 20$;
- (iii) $2m + 3 = 35$, $2n - 5 = 7$, odnosno $m = 16$ i $n = 6$;
- (iv) $2m + 3 = 49$, $2n - 5 = 5$, odnosno $m = 23$ i $n = 5$;
- (v) $2m + 3 = 245$, $2n - 5 = 1$, odnosno $m = 121$ i $n = 3$.

Rješenja su uređeni parovi (1, 27), (2, 20), (16, 6), (23, 5) i (121, 3).

Drugi način: Polazna jednačba transformira se na sljedeći način:

$$\begin{aligned}2mn - 5m + 3n &= 130 \\2mn + 3n &= 5m + 130 \\n(2m + 3) &= 5m + 130 \\n &= \frac{5m + 130}{2m + 3}\end{aligned}$$

Ako je n prirodni broj, onda je i njegov dvokratnik $2n$ također prirodni broj.

Dalje vrijedi:

$$2n = \frac{10m + 260}{2m + 3} = \frac{10m + 15 + 245}{2m + 3} = \frac{5(2m + 3) + 245}{2m + 3} = 5 + \frac{245}{2m + 3}$$

Izraz $2m + 3$ mora biti djelitelj broja 245.

Iz rastava $245 = 5 \cdot 7 \cdot 7$, zaključit ćemo da su djelitelji broja 245 brojevi 1, 5, 7, 35, 49 i 245.

Mogućnosti su:

- $2m + 3 = 1$, pa je $m = -1$ što nije prirodan broj,
- $2m + 3 = 5$, pa je $m = 1$ i $n = 27$,
- $2m + 3 = 7$, pa je $m = 2$ i $n = 20$,
- $2m + 3 = 35$, pa je $m = 16$ i $n = 6$,
- $2m + 3 = 49$, pa je $m = 23$ i $n = 5$,
- $2m + 3 = 245$, pa je $m = 121$ i $n = 3$.

Rješenja su uređeni parovi (1, 27), (2, 20), (16, 6), (23, 5) i (121, 3).

2. Prvi način: Članovi niza su:

$$\begin{aligned}
a_1 &= 2, \\
a_2 &= 2, \\
a_3 &= a_1 - a_2 = 2 - 2 = 0, \\
a_4 &= a_2 + a_3 = 2 + 0 = 2, \\
a_5 &= a_3 - a_4 = 0 - 2 = -2, \\
a_6 &= a_4 + a_5 = 2 + (-2) = 0, \\
a_7 &= a_5 - a_6 = -2 - 0 = -2, \\
a_8 &= a_6 + a_7 = 0 + (-2) = -2, \\
a_9 &= a_7 - a_8 = -2 - (-2) = 0, \\
a_{10} &= a_8 + a_9 = -2 + 0 = -2, \\
a_{11} &= a_9 - a_{10} = 0 - (-2) = 2, \\
a_{12} &= a_{10} + a_{11} = -2 + 2 = 0, \\
a_{13} &= a_{11} - a_{12} = 2 - 0 = 2, \\
a_{14} &= a_{12} + a_{13} = 0 + 2 = 2, \dots
\end{aligned}$$

Članovi niza ciklički se ponavljaju: 2, 2, 0, 2, -2, 0, -2, -2, 0, -2, 2, 0,
pa opet 2, 2, 0, 2, -2, 0, -2, -2, 0, -2, 2, 0, itd.

U podnizu koji se ponavlja ima 12 članova i njihov je zbroj 0.

Iz $100 = 12 \cdot 8 + 4$ se vidi da u prvih 100 članova zadanog niza ima 8 takvih podnizova
te se još ponavljaju prva četiri člana niza.

Zbroj prvih 100 članova zadanog niza je $8 \cdot 0 + 2 + 2 + 0 + 2 = 6$.

Drugi način: Rješenje se može dobiti tako da se svaki član niza izrazi pomoću prva dva člana a_1 i a_2 .

Iz a_1 i a_2 dobiva se redom:

$$\begin{aligned}
a_3 &= a_1 - a_2 \\
a_4 &= a_2 + a_3 = a_2 + a_1 - a_2 = a_1 \\
a_5 &= a_3 - a_4 = a_1 - a_2 - a_1 = -a_2 \\
a_6 &= a_4 + a_5 = a_1 + (-a_2) = a_1 - a_2 \\
a_7 &= a_5 - a_6 = -a_2 - a_1 + a_2 = -a_1 \\
a_8 &= a_6 + a_7 = a_1 - a_2 - a_1 = -a_2 \\
a_9 &= a_7 - a_8 = -a_1 + a_2 \\
a_{10} &= a_8 + a_9 = -a_2 - a_1 + a_2 = -a_1 \\
a_{11} &= a_9 - a_{10} = -a_1 + a_2 + a_1 = a_2 \\
a_{12} &= a_{10} + a_{11} = -a_1 + a_2 \\
a_{13} &= a_{11} - a_{12} = a_2 + a_1 - a_2 = a_1 \\
a_{14} &= a_{12} + a_{13} = -a_1 + a_2 + a_1 = a_2 \dots
\end{aligned}$$

Zbog $a_{13} = a_1$ i $a_{14} = a_2$, ponavljaju se svi ostali članovi niza.

Zbog $100 = 12 \cdot 8 + 4$ vrijedi:

$$a_1 + a_2 + \dots + a_{100} = 8 \cdot (a_1 + a_2 + \dots + a_{12}) + a_1 + a_2 + a_3 + a_4.$$

Vrijedi $a_1 + a_2 + \dots + a_{12} = 4a_1 - 4a_1 + 4a_2 - 4a_2 = 0$ i $a_1 + a_2 + a_3 + a_4 = 3a_1$,
pa je $a_1 + a_2 + \dots + a_{100} = 8 \cdot 0 + 3 \cdot 2 = 6$.

3. Od sedam računskih zadataka biraju se tri.

Prvi se zadatak može izabrati na 7 načina, drugi na 6, a treći na 5.

To je ukupno $7 \cdot 6 \cdot 5 = 210$ mogućnosti.

Budući da je važno samo koji su zadaci izabrani, a ne i njihov poredak,

broj 210 treba podijeliti s brojem različitih rasporeda triju zadataka.

Tri izabrana zadatka mogu se rasporediti na $3 \cdot 2 \cdot 1 = 6$ načina.

Tri zadatka za računski dio zadaće mogu se izabrati na $210 : 6 = 35$ načina.

Analogno se računa i broj mogućih odabira dvaju geometrijskih zadataka, od predloženih 5.

Prvi se zadatak može izabrati na 5 načina, a drugi na 4 načina.

To je ukupno $5 \cdot 4 = 20$ mogućnosti.

I ovdje treba taj broj podijeliti s brojem različitih rasporeda dvaju zadataka, a to je 2.

Dva zadatka za geometrijski dio zadaće mogu se izabrati na $20 : 2 = 10$ načina.

Konačno, bilo koji izbor računskih zadataka može se kombinirati s bilo kojim izborom geometrijskih zadataka, pa je ukupan broj načina na koje možemo izabrati zadatke za državno natjecanje $35 \cdot 10 = 350$ načina.

4. Označimo sa x , $x < 1$, dio posude koji je ispunjen 85-postotnim alkoholom.

Broj postotaka alkohola u posudi iznosi $85x$.

Neispunjeni dio posude iznosi $1 - x$ i toliko će biti dodano 21-postotnog alkohola.

Njegov udio u posudi iznosi $21(1 - x) \%$.

Broj postotaka alkohola u posudi sada je $21(1 - x) + 85x = 21 + 64x$.

Ponovo se odlije $1 - x$ smjese te se količina alkohola smanjila za $(1 - x)(21 + 64x)$.

Drugim dolijevanjem 21-postotnog alkohola količina alkohola se povećala za $21(1 - x)$.

Na kraju je dobivena 70-postotna otopina alkohola, pa vrijedi:

$$21 + 64x - (1 - x)(21 + 64x) + 21(1 - x) = 70$$

Množenjem i pojednostavljivanjem dobivamo jednadžbu:

$$64 \cdot x \cdot x = 49$$

$$x \cdot x = \frac{49}{64}$$

$$x \cdot x = \frac{7}{8} \cdot \frac{7}{8}$$

$$x = \frac{7}{8}$$

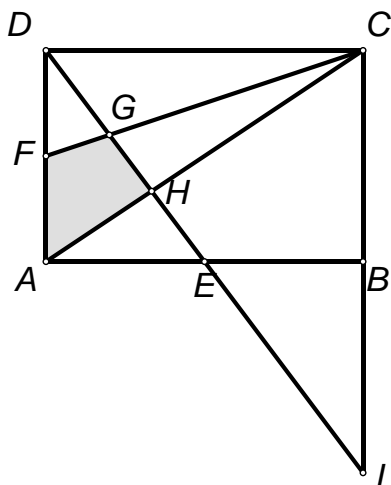
Prije dolijevanja bilo je napunjeno $\frac{7}{8}$ posude.

5. Kutovi $\angle EAH$ i $\angle DCH$, odnosno $\angle AEH$ i $\angle CDH$, su parovi šiljastih kutova uz presječnice usporednih pravaca pa su ti parovi kutova jednakih veličina.

Onda su, prema KK poučku, trokuti AEH i CDH slični.

$$\text{Tada je } \frac{|AH|}{|CH|} = \frac{|AE|}{|CD|} = \frac{1}{2}.$$

$$\text{Zato je } |AH| = \frac{|HC|}{2} = \frac{|AC|}{3}, \text{ odnosno } p_{AHD} = \frac{1}{3} p_{ACD} = \frac{1}{3} \cdot \frac{3 \cdot 2}{2} = 1.$$

Neka je L presjek pravaca DE i CB .

Vrijedi $|\angle AED| = |\angle BEL|$ (vršni kutovi) i $|\angle EAD| = |\angle EBL| = 90^\circ$.

Također je $|AE| = |BE|$ (točka E je polovište stranice $\overline{AB}$).

Stoga su trokuti ADE i BLE sukladni po KSK poučku.

Onda je $|BL| = |AD| = 2$ pa je $|CL| = |CB| + |BL| = 4$.

Kutovi $\angle FDG$ i $\angle CLG$, odnosno $\angle GFD$ i $\angle GCL$ su parovi šiljastih kutova uz presječnice usporednih pravaca pa su ti parovi kutova jednakih veličina.

Onda su, prema KK poučku, trokuti DFG i LCG slični.

Tada je $\frac{|FG|}{|CG|} = \frac{|DF|}{|LC|} = \frac{1}{4}$.

Zato je $|FG| = \frac{|CG|}{4} = \frac{|CF|}{5}$, odnosno $p_{DFG} = \frac{1}{5} p_{DFC} = \frac{1}{5} \cdot \frac{3 \cdot 1}{2} = \frac{3}{10}$.

Konačno, $p_{AHGF} = p_{AHD} - p_{DFG} = 1 - \frac{3}{10} = \frac{7}{10}$.